

Asia: VN/18068/2023-OM-41

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä hallintotuomioistuinten kokoonpanoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpanosäätelyä koskevat muutosehdotukset

Yleiset näkemyksenne ehdotetuista korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpanoja koskevan sääntelyn muutoksista.

Pidämme hallintotuomioistuimia koskevan lainsäädännön uudistamista tärkeänä ja ajankohtaisena. Katsomme, että hallintotuomioistuinten toiminnan sujuvoittamiseen ja tehostamiseen tähtäävät toimenpiteet ovat kannatettavia. On olennaista, että tuomioistuinten resursseja ja prosesseja kehitetään pitkäjänteisesti, jotta voidaan saavuttaa muun muassa lyhyempiä käsittelyaikoja ja sujuvampaa oikeudenkäyntimenettelyä.

Erityisen perusteltua on kokoonpanosäätelyn ajantasaistaminen, selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen. Kokoonpanojen joustavoittaminen, päätösvaltaisuuden täsmentäminen ja prosessien keventäminen voivat merkittävästi parantaa hallintolainkäytön tehokkuutta ja ennakoitavuutta. Tämä tukee oikeusturvan toteutumista ja vahvistaa luottamusta hallintotuomioistuinten toimintaan.

Uudistuksen tavoitteet ovat linjassa sen kanssa, että hallintotuomioistuimilla on keskeinen rooli oikeusvaltion ja hyvän hallinnon varmistajina. Näiden tavoitteiden edistäminen on siten koko yhteiskunnan etu.

Vaihtoehtoja koskeva mietinnön jakso 5.1: voitaisiinko valituslupahakemuksia käsitellä näkemyksenne mukaan mietinnössä ehdotettua laajemmin kahden jäsenen kokoonpanossa?

-

Hallinto-oikeuksien kokoonpanosäätelyä koskevat muutosehdotukset

Yleiset näkemyksenne ehdotetusta hallinto-oikeuksien kokoonpanoja koskevasta sääntelystä.

Viittaamme edellä korkeimman hallinto-oikeuden osalta antamaamme vastaukseen.

Näkemyksenne julkisia maksuja ja hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia koskevista kokoonpanosääntelyehdotuksista (ehdotettu HOL 5 f §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti).

--

Vaihtoehtoja koskeva mietinnön jakso 5.1: näkemyksenne väestötietoja sekä etu- ja sukunimeä koskevissa asioissa oikeusturvan kannalta tarkoituksenmukaisimmasta hallinto-oikeuden kokoonpanosta.

--

Vaihtoehtoja koskeva mietinnön jakso 5.1: näkemyksenne yliopistoja, korkeakouluja, ammattikorkeakouluja, ammatillista koulutusta, lukioita ja varhaiskasvatusta koskevissa asioissa oikeusturvan kannalta tarkoituksenmukaisimmasta hallinto-oikeuden kokoonpanosta.

--

Vaihtoehtoja koskeva mietinnön jakso 5.1: näkemyksenne asian käsittelyn päättävien ratkaisujen tekemisestä yhden jäsenen kokoonpanossa ilman esittelyä.

--

Näkemyksenne asian siirtämisestä vahvennetun kokoonpanon käsiteltäväksi erityisesti unionin tuomioistuimen Hann-Invest ym. -tuomion (yhdistetyt asiat C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594) näkökulmasta. Vaikuttavatko tuomiossa tehdyt tulkintakannanotot näkemyksenne mukaan eri tavoin eri tuomioistuinasteissa?

--

Voitaisiinko joitakin sellaisia asioita, jotka nyt ehdotetun perusteella käsiteltäisiin hallinto-oikeudessa kolmen lainoppineen jäsenen peruskokoonpanossa, käsitellä näkemyksenne mukaan kaksi- tai yksijäsenisessä kokoonpanossa?

--

Voitaisiinko joitakin sellaisia asioita, joita nyt ehdotetaan hallinto-oikeudessa käsiteltäväksi kahden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa (ehdotettu HOL 5 e §), käsitellä näkemyksenne mukaan yksijäsenisessä kokoonpanossa?

--

Muut huomionne kokoonpanojen ehdotetusta laajuudesta hallinto-oikeudessa (ehdotetut HOL 5 b–5 f §).

--

Näkemyksenne ehdotetusta hallinto-oikeuden vahvennettuja kokoonpanoja koskevasta sääntelystä (ehdotetut HOL 5 i–5 l §).

--

Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta koskevan sääntelyn muutosehdotukset

Näkemyksenne ehdotetuista Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta koskevan sääntelyn muutoksista.

Ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia myös Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta koskevan sääntelyn osalta.

Vakuutusoikeuden kokoonpanosääntelyä koskevat muutosehdotukset

Näkemyksenne ehdotetuista vakuutusoikeuden kokoonpanoja koskevan sääntelyn muutoksista.

Muutosehdotuksien voidaan katsoa sujuvoittavan ja nopeuttavan vakuutusoikeuden käsittelyä mm. työttömyysturva- ja takaisinperintäasioissa. Muutosehdotuksien voidaan katsoa yleisesti lisäävän ennakoitavuutta ja sitä kautta oikeusvarmuutta, muun muassa täysistuntojen ja vahvennettujen kokoonpanojen sääntelyn kautta. Ehdotus notaarien käytöstä esittelijöinä oletettavasti tulisi tehostamaan ja nopeuttamaan asioiden käsittelyä.

Muut huomiot

Liittyykö korkeimman hallinto-oikeuden, hallinto-oikeuksien (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ja vakuutusoikeuden kokoonpanosäännöksiin näkemyksenne mukaan muita kuin luonnoksessa esillä olevia muutostarpeita?

Pidämme tärkeänä, että ympäristölupavalitusten käsittelyaikoja saadaan lyhennettyä. Nykyinen keskittäminen Vaasan hallinto-oikeuteen ei yksin riitä vastaamaan käsittelytarpeisiin.

Ehdotamme, että ympäristölupavalitusten käsittely keskitetään jatkossa Vaasan lisäksi myös Helsingin hallinto-oikeuteen. Tämä mahdollistaisi resurssien joustavamman käytön ja parantaisi käsittelyaikojen ennakoitavuutta. Ehdotuksen jatkovalmistelusta voisivat vastata oikeusministeriö ja ympäristöministeriö.

Muut huomionne työryhmämietinnöstä, mukaan lukien ehdotusten vaikutukset oikeusturvaan sekä ehdotusten taloudelliset vaikutukset.

Ehdotetut muutokset hallintotuomioistuimia koskevaan lainsäädäntöön ovat merkittäviä ja ajankohtaisia. Kokoonpanosääntelyn selkeyttäminen, päätösvaltaisuuden täsmentäminen ja prosessien joustavoittaminen ovat konkreettisia askelia kohti tehokkaampaa ja toimivampaa hallintolainkäyttäjärjestelmää. Näillä toimenpiteillä voidaan parantaa tuomioistuinten kykyä vastata kasvaviin ja monipuolistuviin tehtäviin sekä edistää oikeusprosessien sujuvuutta ja käsittelyaikojen lyhenemistä.

Tehokkaasti ja asianmukaisesti toimiva tuomioistuinlaitos on oikeusvaltion kulmakivi. Sen merkitys ulottuu laajasti koko yhteiskuntaan – kansalaisiin, yrityksiin, viranomaisiin ja muihin toimijoihin. Luottamus oikeusjärjestelmään rakentuu sen kyvystä tarjota oikeudenmukainen, asiantunteva ja ajantasainen ratkaisu erilaisiin hallinnollisiin kysymyksiin. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntö tukee tuomioistuinten toimintakykyä ja mahdollistaa resurssien tarkoituksenmukaisen käytön. Nyt esitetyt uudistukset ovat askel tähän suuntaan, ja niiden toteuttaminen vahvistaa koko julkisen vallan legitimitettiä ja yhteiskunnan toimivuutta.

Valtioneuvoston kanslia, ulkoministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja

metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä ympäristöministeriö

Ministeriöitä pyydetään yksilöimään valmisteluvastuulleen kuuluvassa lainsäädännössä olevat viittaukset kumottavaksi ehdotettuun hallinto-oikeuslakiin.

-

Ministeriöitä pyydetään ilmoittamaan valmisteluvastuulleen kuuluvassa lainsäädännössä olevista hallinto-oikeuden kokoonpanoa koskevista erityissäännöksistä.

-

Vaasan hallinto-oikeus

Vaasan hallinto-oikeutta pyydetään arvioimaan luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtyneitä jäseniä koskevaa ehdotettua sääntelyä (erityisesti ehdotetut HOL 5 d ja 5 g §) hallinto-oikeuslain soveltamiskokemusten perusteella.

-

Yleiset tuomioistuimet

Näkemyksenne asian siirtämisestä vahvennetun kokoonpanon käsiteltäväksi erityisesti unionin tuomioistuimen Hann-Invest ym. -tuomion (yhdistetyt asiat C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594) näkökulmasta. Vaikuttavatko tuomiossa tehdyt tulkintakannanotot näkemyksenne mukaan eri tavoin eri tuomioistuinasteissa?

-

Ylänen Hannu
Elinkeinoelämän keskusliitto EK